

Generatyviojo dirbtinio intelekto (GDI) plėtra transformuoja ne tik verslo, bet ir švietimo sektorių. Plagiato prevencijos sistemos, vienijančios prekės ženklus „Oxsico“ ir „PLAG“, iniciatyva atlikta Lietuvos gimnazistų apklausa atskleidė, kad absoliuti dauguma (85 proc.) moksleivių yra girdėję apie „ChatGPT“ ar „Bard“. Iš pastarųjų, daugiau nei trys ketvirtadaliai (79 proc.) naudoja šiuos įrankius mokymosi procese, o 68 proc. - namų darbams atlikti ar rašiniams rašyti.

Tyrimų bendrovės „Vilmorus“ šių metų rugsėjo mėnesį vykdyta apklausa parodė, kad didžioji dauguma mokinių aktyviai bando dirbtinio intelekto įrankius mokymosi procesui palengvinti. Apklausus 504 mokinius iš 63 Lietuvos gimnazijų paaiškėjo, jog daugiau nei pusė (52 proc.) apie GDI sprendimus girdėjusių apklaustųjų jais naudosis ir ateityje, o nesinaudos tik 13 proc.

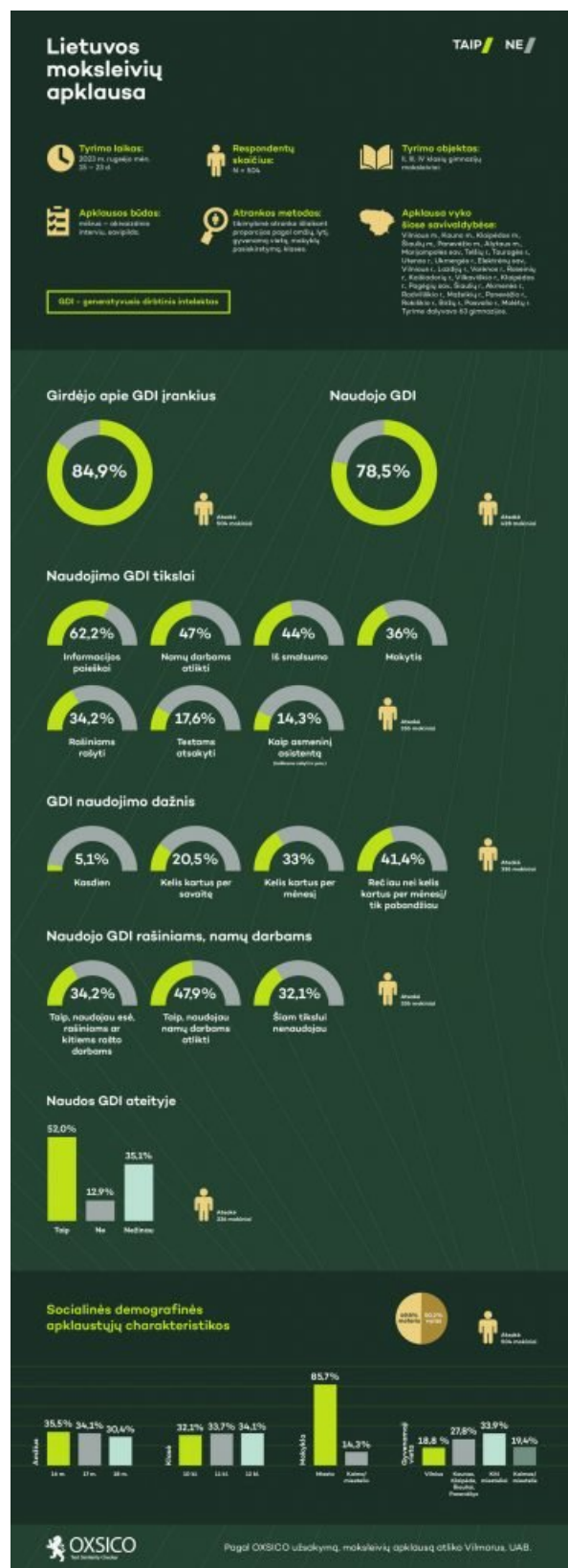
GDI įrankių taikymas tarp šiuos įrankius žinančių mokinių išlieka panašiam lygyje visoje Lietuvoje. Beveik visi (94 proc.) apklausoje dalyvavę Vilniaus miesto gimnazistai pažymėjo, kad yra bent kartą išbandę GDI įrankius. Panašūs rezultatai fiksuojami ir likusioje Lietuvoje: Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose ir Panevėžyje tokių mokinių yra 74 proc., tiek pat ir kituose miestuose, o kaimo ir miestelių vietovėse šis skaičius siekia 78 proc.

„Apie „ChatGPT“ kalbame jau beveik metus ir girdime įvairių vertinimų: vieniems tai revoliucinis įrankis, o kitiems – dar vienas technologijų mados etapas. Kadangi dirbame švietimo srityje ir kuriame šiam sektoriui skirtus produktus, nusprendėme atsiriboti nuo išankstinių vertinimų ir pažvelgti į skaičius: išsiaiškinti koks yra dirbtinio intelekto įrankių paplitimas Lietuvos mokyklose. Reikia pripažinti, kad prieš atliekant tyrimą turėjome nuomonę, jog dalis mokinių aktyviai naudojasi „ChatGPT“ ir panašiais įrankiais. Visgi galutiniai rezultatai šiuos lūkesčius smarkiai viršijo. Nesitikėjome, kad tiek daug gimnazistų juos naudoja namų darbams ruošti ar rašiniams rašyti“, – teigia startuolio „Oxsico“ vadovė Kotryna Tomkevičiūtė.

Tyrimas: du iš trijų Lietuvos mokinių naudojo „ChatGPT“ namų
darbams atlikti ar rašiniams rašyti

Tyrimas: du iš trijų Lietuvos mokinių naudojo „ChatGPT“ namų
darbams atlikti ar rašiniams rašyti

Tyrimas: du iš trijų Lietuvos mokinių naudojo „ChatGPT“ namų
darbams atlikti ar rašiniams rašyti

Naudoja ne tik sąžiningai

Mokiniai, kurie naudojami dirbtinio intelekto sprendimais, juos pasitelkia kone visoms užduotims atlikti. Dauguma (62 proc.) gimnazistų GDI įrankius pasitelkia informacijos paieškai, o daugiau nei trečdalis (36 proc.) – mokymuisi.

Taip pat reikšminga moksleivių dalis įrankius taiko nesąžiningiems ketinimams įgyvendinti: apie pusė (47 proc.) apklaustųjų su GDI pagalba atlieka namų darbus, trečdalis (34 proc.) rašo rašinius, o beveik penktadalis (17,6 proc.) – atsakinėja į testo klausimus.

„Apklausos rezultatai leidžia formuoti aiškią žinutę: generatyviojo dirbtinio intelektų įrankių plėtra yra žaibiškas fenomenas, apėmęs visas mūsų gyvenimo sritis. Todėl į jų keliamas problemas taip pat turime reaguoti sparčiai, o ne biurokratiškai. Tikimės, kad ši apklausa dar labiau sustiprins diskusijas švietimo srityje ir paskatins naudingą sąlyčio su šia technologija paiešką, mokymo metodų permąstymą. Turime ugdyti kritinį mąstymą ir kūrybiškumą, kad įrankiai būtų naudojami tinkamai, būtų išlaikyta akademinė etika ir kad ateinančios kartos nebijotų technologijų, o jas kurtų“, – pažymi Kotryna Tomkevičiūtė.

Akademines etikos pažeidimai – ir tarp aktualiausių aukštųjų mokyklų problemų, kurias ateityje dar labiau didins besiformuojantys moksleivių įpročiai.

„Jei pagal kolegijų ir universitetų numatytas tvarkas studentai neleistinais naudoja dirbtinio intelekto įrankius, gali būti pažeidžiamas akademinio sąžiningumo principas. Neleistinas dirbtinio intelekto įrankių naudojimas priskirtinas prie tokių pažeidimų kaip plagiatas ar nusirašinėjimas. Dėl to dėstytojai susiduria su problema, kaip objektyviai įvertinti studentų kompetencijas ir darosi sunku pastebėti, jei studentui kyla keblumų studijuojant“, – sako Lietuvos Respublikos akademines etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos vyriausioji analitikė dr. Birutė Liekė.

Apmokyti, bet ne drausti

Kaip papildoma „Oxsico“ atstovė, mažesnės mokinių pastangos mokantis lemia ne tik prastesnę kompetencijų bagažą, bet ir menkesnes karjeros perspektyvas. Todėl dirbtinio intelekto naudojimosi gairių nustatymas yra ne tik švietimo sektoriaus, bet ir visos valstybės prioritetas. Šalys, kurios išmoks tinkamai panaudoti GDI, neribojant, o padidinant gyventojų įgūdžius, įgis svarbų konkurencinį pranašumą.

„Reikia aiškiai akcentuoti, jog DI įrankių draudimas nėra išeitis. Nors mokykla gali užblokuoti konkrečią svetainę savo veikimo ribose, tačiau besimokantys turi daugybę būdų, kaip prie jų prisijungti esant namuose. Kaip ir kitų draudimų atveju – prižiūrėtojai papildomai komplikuoja sau gyvenimą, o užsibrėžti tikslai vis tiek nėra išpildomi“, – mintimis

dalijasi „Oxsico“ vadovė.

Pasak jos, vietoj draudimų reikėtų stengtis adaptuoti egzistuojančią mokymo sistemą ir metodus taip, kad įrankių naudojimas neigiamai neveiktų mokinių ugdymo.

„Turime užtikrinti, kad mokytojai gautų bent bazines žinias apie dirbtinį intelekto ir jo taikymo būdus. Kol kas tikslių duomenų neturime, tačiau asmeninė patirtis skaitant pranešimus mokyklose leidžia teigti, kad maždaug tik trečdalis mokytojų yra girdėję apie GDI įrankius. Tų kurie jais naudojasi – vienetai. Negalime jaustis patogiai, kol neturėsime aiškos dirbtinio intelekto įrankių švietimo programos. Tiek mokiniai, tiek ir mokytojai jau šiandien turi mokėti naudotis šia technologija, kitaip turėsime rimtų socialinių problemų. Jaunuoliams nesuteikus praktinės patirties dar mokyklos suole – piktnaudžiavimas DI algoritmais ateityje bus dar žalingesnis“, – apibendrina Kotryna Tomkevičiūtė.

„Vilmorus“ moksleivių apklausą atliko rugsėjo 15–23 dienomis. Visoje šalyje apklausti 504 antros, trečios ir ketvirtos klasės gimnazistai, kurių amžius buvo tarp 16–18 metų. Apklausoje dalyvavo 63 gimnazijų atstovai iš visos Lietuvos.

